Any I — Vilanova i Geltrú, 9 d'Agost de 1919 — Núm. 25

BIBLIOTECA BALAGUER Vilanova y Geltrú

EL VILANOVÍ

SETMANARI D'INTERESSOS LOCALS

PREUS
Un mes. . . . . 50 cèntims.
Número solt. . . . 10 »

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Carrer de Santa Madrona, 21

Dels treballs publicats en son responsables els seus autors.
No es retornen els originals.

LA NOSTRA FESTA MAJOR

Repic general.—Castell de focs.—Ofici solemne.—Concert.

Ben palesa mostra s'ha donat enguany de que les festes majors conserven encara aquella vida popular, aquell aire tradicional, aquell esperit patri que les fa atractívoles, i en nostra vila enguany la Comissió executiva—l'Atracció de Forasters amb la cooperació de l'Ajuntament—ha volgut segellar en son programa unes notes simpàtiques que han donat relleu patriòtic i popular a nostra festa.

Els vistosos cartells escampats per les viles i pobles de nostra encontrada i ciutat comtal, foren suficient anunci per a que nostra vila es vegés visitada d'amics i parents per a juntar-se amb llurs famílies i passar els dies de la festa major.

Al migdia del dissabte les campanes tritllejaven sonores, plenes de joia, i l'esclat dels morters s'oia arreu anunciant la polidor d'unes festes plenes de vida i de llum, i cap al tard, quan el sol anava arreconant-se darrera l'Atalàia, sortí la comitiva dels gegants, mulassa, Xiquets de Vilanova i ball de bastons, quins recorregueren els principals carrers amb aquell consegüent seguici de xics i grans.

A la nit tot Vilanova es donà cita a la Plaça de la Constitució per a presenciar el castell de focs artificials. La música tocant i els Xiquets alçant-se intrèpits i els bastoners dansant els típics balls, donavèn major lluiment a aquell espectacle popular. El celebrat pirotècnic D. Joan Mahora va lluir-se de debó.

A l'endemà, la cercavila dels gegants i balls populars ens donaren el bon dia de festa major, i a les deu assistírem als Divins Oficis que se celebraren amb tota magnificència a la parroquial església de Sant Anton Abat, als que hi assistiren les autoritats i bon nombre de fidels, havent predicat un admirable sermó l'eloqüent orador Doctor D. Manuel de la Sierra.

A les onze arribà la banda de Caçadors de Mèrida, la que donà seguidament un concert a la Rambla Principal, quin passeig es vegé ple de gom a gom per a oir les xamoses peces que executa tan acreditadà banda amb un refinament insuperable.

Festa esportiva.

No podem deixar d'assistir a la festa esportiva que tingué lloc a la Plaça de l'Estació, quina festa també es vegé concorreguda en extrem. El partit de futbol jugat entre el primer i segon equip de l'«Europa» i el primer del «Vilanova», havent sigut de victoriós resultat pel nostre, per 1 gol a 0 id. de l'«Europa».

Acabat el partit el Sr. President de l'Atracció de Forasters va fer entrega de la copa oferta al capità de l'equip, entre els aplaudiments xardorosos de la multitud de concorrents allà congregada.

El resultat de les carreres organitzades pel «Club Ciclista Vilanoví» fou el següent:

En la carrera «americana» va guanyar l'equip Anton Marcer i Andreu Anson quins obtingueren el primer premi que fou les dues copes ofertes per l'«Atracció de Forasters»; segon premi, Lluís Pascual, Ricard Soler, Pau Puig i Josep Miracle; tercer premi, Miquel Medina i Oriol Miquel; quart premi, Anton Bou i Josep Piñana.

En les carreres de lentitud: primer premi, Anton Marcer, Copa Sanromà, i Josep Martí.

En les carreres de cintes se distingiren les senyoretes Teresa Soler, Emília Pla, Trinitat Mercader, Teresa Miracle, Engràcia Mercader, Joaquima Marsal, Mercè Miró, Antònia Gómez, María Miró, Marina Ferrer, Teresa Miró i Mercè Alemany.

En les altres carreres de cintes els joves Josep Piñana i Josep Grifoll.

En el salt del tauló, les senyoretes Trinitat Mercader i Teresa Soler, i els joves Josep Martí, Josep Piñana i Anton Artigas.

I en el «Carrousel» hi prengueren part tots els ciclistes, formant un conjunt que meresqué els aplaudiments entusiastes dels espectadors.

Processó solemne.

Les campanes de la parròquia toquen a vespres i repiquen més tard per la sortida de la processó solemnial. ¡És típica una processó de festa major!... Els balls populars, gegants, mulassa i Xiquets de Vilanova portaven la davantera. Seguien els ganfarons, creu parroquial, els tradicionals tabernacles i bon nombre de vilanovins amb atxa. Els tres diputats provincials senyors D. Manuel Massó, D. Josep Bassols i D. Anton Jansana, porta-

ren la bandera, i la banda de Caçadors de Mèrida i la que dirigeix el mestre de capella D. Valentí Sans tocaren durant el curs apropiades marxes. Hi assistiren representacions de diferentes entitats de la vila, Sr. Alcalde i alguns regidors, com també la Junta de la Atracció de Forasters, organitzadora de les festes.

Presidia la imatge de la Verge de les Neus en obsequi de la qual es realitzava aquella manifestació religiosa.

L'entrada a l'església fou solemne, car les campanes brandaven alegròies, les bandes i les gralles tocaven a desdir, i els gegantets amb cara riallera i els gegantassos amb cara de persona respectable i els espadats dels Xiquets, formaven cordó al pas de la Verge de les Neus.

Concerts i balls.

I sense repós, anem després de sopar a passar revista dels concerts i balls de les societats—que no foren pas luctuosos com algú equivocadament crèia,—sinó que les sales de totes elles, com també les dels espectacles públics, eren plenes a vessar de socis, llurs famílies i forasters.

Mereix que fem esment del concert vocal celebrat a l'Orfeó Vilanoví i el de L'Unió Vilanovesa, quines cançons foren ben cantades i les peces ben executades i justament aplaudides per la distingida concorrència.

Els balls de gala i de societat organitzats per l'Atracció de Forasters com el del Foment del Treball en obsequi als seus socis, resultaren esplèndids i d'un lluiment extraordinari.

Les audicions de sardanes a càrrec de la cobla «La Principal» de Cassà de la Selva, foren ben animades, emportant-se dita cobla els més justificats elogis pel bon acert en la execució de les mateixes.

Festa de la Flor.

Un dels festivals més simpàtics fou el de la Festa de la Flor celebrada en els passeigs del Carme i de Ribes Roges la tarda del dilluns. La donzella més aristocràtica alternava amb la de la classe més modesta i donant-se un abraç d'amor perseguien un mateix fi, ço és, recollir almoines per a totes les Cases de beneficència de la vila, i la donzella aristòcrata feia lluir la flor en la blusa de l'obrer i a la donzella obrera li era permés posar-la al jove més aristòcrata i al cavaller de testa venerable, i és que la caritat no admet distincions de cap mena.

La quantitat recaudada en tan simpàtica festa, suma 1.258'50 pessetes.

L'Esbart català de dansaires.

A les onze del dimarts arribà l'«Esbart català de dansaires» ballant a la Plaça de la Constitució, ón hi acudí nombrosíssima concorrència per a conèixer per primera vegada als dansaires, el «Ball pla» i la «Dansa de Castelltersol» que varen agradar moltíssim.

El «Ball pla» és una forma de ball de «plaça» més típica, puix allà on sia que es vagi s'hi troba el «ball pla» amb més o menys variants.

Es balla en tot lo Pallars, a l'Alt Urgell des de la Seu fins a la ratlla d'Aragó.

La «Dansa de Castelltersol» es balla encara a Castelltersol i Moyà; és la dansa de cerimònia, en la qual sols hi prenen part els pabordes o administradors dels Sants Patrons de la vila, i durant la execució del referit ball a la plaça, els tres vells que acaben fan entrega de les ensenyes—ciris i morratxes—als tres nous que prenen possessió del càrrec.

En altres pobles, com Vilardau, conserven encara el seu «Ball del ciri» que son variants d'aquesta cerimoniosa dansa.

Mereix que donem més extensió de lo acostumat al festival que tingué lloc al Teatre Apolo el dimarts a la tarda a càrrec de l'«Esbart català de dansaires», quin director artístic és D. Felip Blasco, director musical D. Pascual Segura i conferenciant D. Emili Gili Ferràn, protector de l'Esbart.

Aquell local estava ple a vessar, de tal manera, que varen agotar-se les localitats i molts tingueren que adquirir entrada general per no trobar altre cosa, a l'objecte de poguer conèixer les dances que havien de ballar aquell estol de damisel·les i joves que foren ovacionats pel nombrós públic allí congregat.

Abans de començar, D. Emili Gili Ferràn, protector de l'Esbart, llegí el següent discurs que fou sumament aplaudit:

«Respectables vilanovins:

Invitats per l'Atracció de Forasters d'aquesta vila havem vingut a fer-vos fruidors d'un bell engranall de les nostres dances catalanes d'aquests tan xamosos ballets populars, palesa prova de ço que eren les costums dels nostres avantpassats; de ço que son encara les de molts catalans que a les tradicions de la Pàtria, fidels romanen.

La dansa popular és induptablement la exteriorització més clara del caràcter moral i constitució física del poble que l'ha creada. Per això ella és avui estudiada en tota sa integritat, perquè és font de nombrosos coneixements per a obtenir el ple domini de les ciències sociològica i antropològica.

Així, qui siga estudiós, observador, trobarà en l'estudi de la dansa popular un caudal de coneixements que li donaran palesa mostra del modo de sentir i obrar de les gents que les dancen.

Catalunya, rica en tot que sia mostrar l'afermament de la seva pròpia personalitat nacional, inconfundible amb cap altre poble, presenta amb les seves dances populars indígenes, un devassall de mostres que reflexen qui ha sigut i és sempre el seu modo d'ésser.

Ja les veureu les dances catalanes; en elles és tot sentiment, tot harmonia; en tots els moviments llurs vos semblarà veure-hi l'ànima d'un poble qui, conscient d'ell mateix, ha sapigut agermanar, àdhuc en tots els temps més llunyans, portats d'un ver esperit d'eclecticisme, l'esbargiment a la moral i a la estètica.

Mireu ¡oh amics! les nostres dances i compareu-les amb les que s'han ensenyat del nostre poble i digueu: ¿no hi veieu en elles quelcom que les diferencia, així com un segell que les posa en un nivell incomparablement superior?

Totes les dances populars de Catalunya tenen el llur significat, la llur tradició; totes tenen una llegenda que per haver nascut del poble s'ha enrobustit amb ell i ens és arribada de generació en generació; tots els ballets, cerimoniosos els uns, alegrois els altres, els ha creat un poble en la plenitud del seu vigor i de la seva virilitat; i nosaltres, part integral del mateix, i conscients a l'ensems del que ell

BIBLIOTECA BALAGUER Villanueva y Geltrú

val, no havem abdicat dels nostres avantpassats.

Les nostres dances son una viva manifestació del nostre passat; una genuïna representació de l'ànima del poble que les ha creades; son, en fi, la més exacta representació de l'ésser nacional de nostra terra, de la Catalunya conscient, de la Catalunya que pensa; elles no son pas com les dances exòtiques que de fora ens son vingudes i que sols revelen la frivolitat del poble que balla per ballar, orfe de tota mena de sentiments.

Les nostres dances, sols poden ballar-les els aimants de la bellesa i de la terra, i nosaltres les executem perquè en nostre cor sols hi tenen cabuda grans amors; estimem la Pàtria, el món, els homes, i perquè estimem tot lo que és bo i noble, dancem; perquè no hi ha res més bonic per a nosaltres que estimar, puix l'amor vida n'és, i dancem, en fi, perquè les nostres dances ens dignifiquen.»

I començaren les dances fent el Sr. Gili una petita història abans de cada una, que la farem també nosaltres per a coneixement de nostres llegidors i aimants de les dances populars catalanes:

La Bolangera.—És ball que sembla importat de França i que entrà a Catalunya probablement a les primeries del segle XVIII popularitzant-se extensament, puix es conserva amb variants més o menys semblantes a Castellbó, Pallars, Urgell, Bergadà, Pla de Bages, etc.

L'Espunyolet.—És un ball que pel seu nom sembla procedeix del poble d'Espunyola, de la comarca de Berga, i que s'ha extés amb més o menys variants per tot el Bergadà.

Ball Cerdà.—Aquest és un dels típics, i per tant, que'té variants, puix cada comarca i fins cada poble, havia tingut la seva manera de ballar-lo. Tal com se presenta, és com el ballen en la Plana de Vich, essent dansa de Pabordes, quins *trencan dansa* i un cop acabat, allavors balla tothom.

Ball de punta i taló.—Es balla encar a la comarca del Pallars i revela en els balladors un cert gust i fins mestria, si saben puntejar-lo bé.

Contrapàs del Pallars.—Aquest és una de les moltes variants que té aquest ball, puix cada comarca es pot dir que ha tingut el seu típic contrapàs, els quals molts ja s'han perdut per no haver sigut recollits a temps quan el poble encar els ballava.

Aquest és de l'Alt Pallars i poden ballar-lo tantes parelles com vullguen.

La Morisca.—Aquest ballet típic de les comarques susdites sembla per son nom i sa figura de reminiscència mora o un record dels temps de la reconquesta; aquells punts de la balladora allunyant-se del ballador com intentant una fugida, aquella giradà ràpida d'ell per tornar-la a tenir de cara i no pèrdre-la de vista i aquell cop de peu marcat com a final de cada punt, abonen aquesta suposició, i si hi afegim la costum d'acompanyar el ball amb atronadores escopetades, que procuren tirar a l'acabar els punts, tenim una nota plàstica bellament poètica de la captiva que espera fugir de mans de son posseidor; mes endebades intenta lograr son propòsit, finint, vulgues que no, ésser senyora de glòria i gran preu l'obtenció per son amo i senyor en posseir-la. Aquest ball lo balla sols una parella.

Ball dels cascabells.—És aquest un dels balls més estesos en nostra terra, quin deu tenir-se com a representatiu, com ho demostra l'haver d'ésser un nombre de balladors determinat en grupus de en quatre en quatre, lo portar el cap de colla una bandera i tots els balladors *camals* amb cascabells. En la comarca de Bergadà es balla en diferents pobles amb petites variants com així mateix passa en moltes altres comarques catalanes i fins en varis pobles amb els anomenats *Ball de bastons.*

Consta de cinc punts amb tonada apropiada per a cada punt i és ballat per homes sols. Els veïns de dit poble van perdent la costum de ballar-lo per un mal entés orgull de no voler ésser motejats de *camals*, amb quin mot anomenen als balladors.

Ball de les gitanes.—Aquest ball es conceptua el més difícil dels coneguts fins avui per quant el mèrit dels dansaires és teixir el pal del que es desprenen varies cintes de diferents colors, fent-hi una diversitat de combinacions. L'acostumen a ballar quatre parelles, a falerons, el Estaquirot que és el que aguanta el pal i el Gitano gran que és l'encarregat de donar les entrades del ball.

Al mig de la dansa van recitant versos propis a la vida gitanesca. Segons notes, aquesta dansa és importada de terres estrangeres, conservant-se avui amb ver entusiasme al Nord d'Espanya i en la comarca del Penedés.

Entrada de ball.—L'entrada de ball és veritablement típica. Tal com la presentem, és en la forma que va ensenyar-nos el mestre de ball que ho havia sigut temps enrera. Antigament era ballada amb gambeto i barret de copa els homes, anant abillades les noies amb luxoses mantellines.

Si bé avui encara es conserva, ha decaigut l'interès que per ella hi havia, puix sols la ballen per a fer-hi broma. Es balla per la diada de Sant Antoni, havent-se perdut ja la tradició de ballar-la en els dies de la Candelera, Sant Joan i Santa Susagna.

Hereu Riera.—En aquest ball ens apar trobar-hi un record llunyà de les dances gregues que s'anomenen *pírriques*, ço és, guerreres. En el Pallars es balla per una persona sola, en forma quelcom diferenta de quan és ballat per vàries parelles.

Hem dit se'ns afigura ésser una reminiscència pírrica, perquè els moviments del segon punt son vius i es posen entrecreuats uns bastons que senyalen l'espai dintre el qual s'ha de moure el ballador, els quals, en el seu origen, serien les armes defensives abans d'entrar en combat per a guanyar coratge per a la lluita, o, finit aquest, quan se'n celebrava la victòria.

Creiem que procedeix de la comarca vallesana per motius d'ordre folk-lòric que senyalen aquesta procedència, amb tot i que actualment no hi sigui viventa la costum de ballar-lo. En canvi, al Pallars encara hi és ballat, com ja hem dit, servint a vegades per a jugar-s'hi el beure: aleshores el ballador posa els bastons encreuats sobre un got ple de vi, i si ballant toca els bastons i fa girar el got, el paga, però si no el fa caure se'l beu i el paga l'altre jugador.

Ballet de Muntanya.—Aquest és una mostra de les dances anomenades genèricament *Ballet*, les quals han tingut una extensa popularitat

de varietats en les figures del mateix. Hom ne diu de *Muntanya* perquè és a la part més alta de Catalunya allà on s'hi ha mantingut amb més entusiasme i conservat el traçat de les figures de ball pirenenques per la *corranda* amb que acaba, la qual, amb variants, es conserva en les dues vessants del Pirineu. És ballat en la Plana de Vich i Garrotxa.

Sant Farriols.—Considerem que és més aviat una expansiva bromada del poble que no un ball, puix fa pensar amb l'anomenat «Jan Petit», i en els aplecs i fontades que tan populars son per tot Catalunya, aquest és un dels tants honestos divertiments a que s'entregava el nostre poble en la vellúria.

A cada final de ball el públic tributava als dansaires interminables aplausos i ovació al finalitzar l'espectacle.

Es feu ofrena d'una artística llaçada per la senyera, amb una inscripció, pintada per En Llorenç Pascual que deia: «*L'Atracció de Forasters de Vilanova i Geltrú a l'Esbart Català de Dansaires*».

Els vilanovins varen quedar plenament satisfets d'un espectacle tan artístic com és el dels ballets populars catalans. Des d'aquestes columnes no podem menys que endreçar a aquella entitat, quina Junta va ser-nos molt atenta, la més afectuosa enhorabona per l'èxit obtingut aquella tarda.

* * *

Festes plenes de joia, festes plenes d'alegria corprenedores, sota la majestat d'un cel asserenat, blau com les aigües del mar llatí que ens acarona i ens besa, sota la claror d'un sol ardent com el foc patriòtic que encen nostres cors de amor envers les tradicions de nostra aimada Pàtria.

Fem que l'esplendor d'aquestes passades festes, agermanant voluntats, resultin més esplendoroses encara en l'avenir.

Nostra felicitació més sincera a la Comissió de festes composta de l'Atracció de Forasters i Ajuntament per l'èxit obtingut, èxit esclatant que ha posat a bon lloc el nom d'una entitat que vetlla per l'engrandiment moral i per la prosperitat de l'indústria i del comerç de nostra benvolguda Vilanova i Geltrú.

NOVES I COMENTARIS

Ha sigut sol·licitada a l'Excellentíssim Sr. Governador d'aquesta província la declaració d'utilitat pública del passeig de Ribes Roges, quin projecte està aprovat per la Direcció General d'Obres Públiques.

Els propietaris dels terrenys afectats pel grandiós projecte, fent-se càrrec ben bé de l'importància que això representa per ells mateixos i per la vila en general, és de creure no posaran obstacles de cap mena a que tiri endavant lo projectat obligant a que s'arribi a la expropiació forsosa, sinó que donaran totes les facilitats a l'objecte de que puga obrir-se aviat aquell passeig que ha de contribuir a l'engrandiment de Vilanova a l'ensems que embellir més i més nostra platja ja coneguda per una de les més atractives de la costa catalana.

* * *

El «Col·legi Vilanovés» que dirigeix nostre compatrici D. Enric Colet va obtenint cada dia més major preponderància i ho prova el resultat satisfactori dels últims exàmens allí celebrats, de totes les assignatures del grau elemental i superior, que honren en gran manera al seu Director i son altament profitosos per als alumnes.

La exposició dels treballs del curs que fineix acrediten també la bona marxa d'aquell Col·legi i els avensos dels alumnes del mateix.

Sia per al mestre i alumnes nostra felicitació.

* * *

El passat diumenge, els elements del Centre Català i del Círcol Catòlic varen obsequiar als diputats regionalistes ultimament elegits, amb un sopar que tingué lloc en el Restaurant de l'estació.

L'acte tingué caràcter polític i en el brindis varen parlar els diputats i altres en sentit nacionalista, havent regnat la mes complerta alegria i germanor entre els comensals que eren en bon nombre.

* * *

L'Atracció de Forasters, ens recomana fem públic que els industrials que tinguin comptes pendents de la passada Festa Major, se serveixin presentar-los a D. Ramon Marigot, Plaça de la Verdura.

* * *

Sabem extraoficialment que nostre distingit amic el Rvnt. P. Lluís Fàbregas, Provincial de les Escoles Pies de Catalunya, Rector que fou de nostre Col·legi Samà, ha estat proposat Bisbe per a la Seu d'Urgell.

Endrecem la nostra més coral enhorabona per tan alta distinció, com també la fem extensiva a l'Ordre Calasància.

* * *

Guardem per al nombre pròxim l'extracte de les sessions de l'Ajuntament darrerament celebrades.

* * *

La manca d'espai ens ha privat durant una tongada de donar compte de noves ben interessants quina manca d'informació mirarem de suplir; i així no estranyaran nostres llegidors que no haguessim fet esment de que, en la última carrera ciclista celebrada per la societat «Club d'Esports» de Vendrell, va triomfar en tota la línia l'equip presentat per el «Club Ciclista Vilanoví» format pels intrèpids corredors Lluís Pascual, Anton Bou, Anton Marcé, Miquel Medina i Josep Oriol Miquel.

A l'endreçar la més afectuosa felicitació als corredors, la fem extensiva també a tots els membres que composen aquesta entitat ciclista que tan bé dediquen les seves hores de vacança a l'esport que és cultura física digna de lloança.

* * *

S'està preparant una important carrera ciclista pel Campionat de Vilanova i Geltrú, per al pròxim dia 15, Festa Major de la Geltrú.

Sabem hi ha valioses copes de distinguides personalitats.

En el nombre pròxim donarem compte de l'esmentada carrera.

DE SOCIETAT

Durant aquests dies han estat en aquesta vila nostres compatricis els reverents escolapis P. Pompili Pagés, P. Domingo Ramon, germans P. Joan i P. Salvador Soler, P. Eduard Mauri i P. Rafel Oliver.

Celebrarem que l'estada entre nosaltres els hagi sigut ben agradable.

Aquest nombre ha sigut revisat per la censura militar.

Imp. Social: Santa Madrona, 21: Vilanova i Geltrú